

1 Johannes 3:18-24 – voor Meelezen 26 april 2021

- 18 Kinderen,¹
laten wij niet liefhebben met het woord, noch met de tong,
maar metterdaad en in waarheid.²
- 19 Hieraan³ zullen wij weten
dat wij uit de waarheid zijn
en voor hem kunnen staan met een gerust⁴ hart
- 20 dat wanneer ons hart ons veroordeelt
God groter is dan ons hart
en dat Hij alles weet.
- 21 Geliefden,
wanneer ons hart [ons] niet veroordeelt,
hebben wij vrijmoedigheid⁵ tegenover God
- 22 en wat wij vragen
krijgen wij van hem,
want wij onderhouden zijn geboden⁶
en doen wat welgevallig is voor Hem.
- 23 En dit is zijn gebod
dat wij vertrouwen op⁷ de naam van zijn zoon Jezus Christus
en elkaar liefhebben
zoals hij ons als gebod heeft gegeven.
- 24 En wie zijn geboden onderhoudt,
blijft⁸ in Hem en Hij in hem/haar⁹
en daaraan weten wij dat Hij in ons blijft:
aan de geest die Hij ons heeft gegeven.

Lastige, hermetische taal, zinnen die rond een paar kernwoorden cirkelen. *Vragen:*

- welke regel(s) bevat(ten) voor jou de kern van dit gedeelte?
- waar staan de uitroeptekens, instemming;
- en waar de vraagtekens, twijfels, tegenspraak?

Twee pogingen tot samenvatting:

- 'Als je geen liefde hebt voor elkaar, leef je buiten Gods gloria' (Hanna Lam)
- 'Als je maar gelooft in Jezus komt alles goed'.

Wat is de beste, of kun je het beter?

¹ Geliefde aanspraak van de auteur van deze brief (2:1.12.14.18.28, 3:7.18, 4:4, 5:2:21). Ook de evangelist doet dat al een keer, Joh. 13:33. Vaak, ook hier, met verkleinwoordje, 'kindertjes'.

² 'Waarheid' is een geliefd woord bij de evangelist: 'geest en waarheid' (Joh. 4:23-24, ook 5:33, 8:44 en nog 4x). Ook in 2 en 3 Joh. 'Metterdaad' komt verder niet voor.

³ Waaraan? Wijst het vooruit of achteruit?

⁴ Letterlijk: overtuigd.

⁵ Vergelijk 1 Joh. 2:28 (bij zijn komst) en 4:17 (op de dag des oordeels). Ook o.a. Joh. 7:13, 10:24, 11:14, 18:20, steeds: vrijuit spreken. Ook in Handelingen en bij Paulus.

⁶ Of: opdracht. 1 Joh. 2:4 'zijn (Gods) geboden', 5:2.3 'Gods geboden'. In Mar 10:19 'de tien geboden', in het Johannes-evangelie vaak 'Jezus' geboden' (Joh. 14:15.21, 15:10).

⁷ De meeste vertalingen (NBG'51, NBV, WV): geloven in.

⁸ 'Blijven' is typisch Johannes-taal, tot en met die omkering 'Hij in mij en ik in Hem': vergelijk Joh. 6:56, 14:10.17, 15:4-5.7. Bij die laatste tekst ook: 'vraag wat je wilt'.

⁹ Deze zin is lastig, door de hoofdletters probeer ik aan te geven waar God en waar de mens (hij/zij!) bedoeld is. De NBV weet niet beter te doen dan 'Wie zich aan zijn geboden houdt blijft in God, en God blijft in hem'; maar die schrijft dus 2x 'God' terwijl dat woord er niet staat, nogal een ingreep.

Notities van Jan Nieuwenhuis

'Zo ooit, dan wordt het vanaf nu onmiskenbaar, dat de briefschrijver het vierde evangelie vóór zich had liggen of voor het minst dat vierde evangelie in zijn hart en in zijn herinnering droeg, toen hij deze regels opschreef. Zienderogen is het met name de afscheidstoespraak van Jezus, door de Johannes-gemeente gesitueerd op de laatste avond vóór diens lijden en dood, waarop de briefschrijver telkenmale weer varieert en terugkomt.' (Jan Nieuwenhuis, *Het laatste uur. De brieven van Johannes voor de gemeente van nu*, Kampen 1997, blz. 124).

Ons gedeelte begint in feite bij 3:11, waar de briefschrijver de liefde tot 'het begin(sel) van alles' verklaart. Die liefde heeft veel 'diepte':

- het is de liefde van God voor Jezus, zijn zoon;
- het is diens liefde voor God, door te doen wat Hij vraagt;
- en diezelfde liefde heeft God, via Jezus, voor alle mensen die hem navolgen;
- dus moeten ook die navolgers van Jezus elkáár liefhebben; daarmee is de cirkel rond.

Die liefde is geen nieuwtestamentische uitvinding. Ook de Thora kent het gebod van de liefde al: Leviticus 19:18, je naaste liefhebben als jezelf; dat lijkt nog alleen te gaan over volksgenoten, maar verderop in Leviticus 19:34 wordt dit uitgebreid tot vreemdelingen. Niettemin spreekt Jezus in het evangelie over een 'nieuw gebod' (Joh. 13:34). Nieuwenhuis: het nieuwe is, dat de maatstaf voortaan de liefde van Jezus is: liefde boven elke maat uit, tot in de dood.

- wedervraag: is dat wat van ons gevraagd wordt? Liefhebben tot je het leven erbij inschiet? En hoe en waar dan?

In 1 Joh. 3:11-17 wordt de liefde van Jezus afgezet tegen de handelswijze van Kaïn, de eerste moordenaar: tegenover liefde staat (broeder)haat. Kaïn is oermodel, prototype; 'hij is oer-slecht'. 'De eeuwige Kaïn gaat tekeer in de geschiedenis. Hij is het sjabloon van het dagelijks gebeuren. Er is zelfs na Jezus niets nieuws onder de zon.' (blz. 131).

- wedervraag: moeilijk iets tegenin te brengen. Maar wat helpt dat, sommige mensen met het stempel 'oer-slecht' bestempelen en kind van de duivel noemen? Is dat niet een vorm van stigmatisering die je nu juist *niet* bij Jezus verwacht?

'God is groter dan ons hart': God houdt van de mens, Hij is eindeloos in zijn liefde. 'God is de gevoelsmens ten top' (blz. 132). Hij weet alles, namelijk, dat Kaïn een lang leven heeft, maar ook, 'dat er mensen zijn die elkaar liefhebben. Hij weet dat omdat Hij die liefde is. En, wat er ook gebeurt: die liefde zal het winnen (...). Want de liefde is groter dan elk hart.'

- tegenwerping: niet precies genoeg. De briefschrijver heeft het over mensen wier hart hen aanklaagt, en daar horen we hier niets over. Daar moeten we nog meer over kunnen zeggen. Zie bijv. hieronder het gedicht.
- H.J. van Ogtrop in *De Eerste Dag*: de verwerping door de mensen leidt leden van die gemeente van Johannes tot de gedachte dat ze op de verkeerde weg zijn.

Evangelielezing

De aangewezen lezing hiernaast is óók uit Johannes: 15:1-8, over de ware wijnstok. Dat past natuurlijk precies: Joh. 15:4: 'Blijf in Mij, dan blijf ik in jullie'. Maar is het nodig, deze verdubbeling, of beter alleen de brief?

Liederen

'Groter dan ons hart' (GvL 448) is een must, lijkt me. Verder?

Suggesties: 'O grote God die liefde zijt' (NLB 838); 'U kennen, uit en tot U leven' (NLB 653); 'Vlammen zijn er vele' (NLB 970); 'Zing voor de Heer een nieuw gezang' (NLB 655); 'Zolang wij ademhalen' (NLB 657).

Ter overdenking (en opnemen in de dienst?)

Verzet

We kunnen verschrikkelijke
dingen denken, zegt de
psychiater.

Dat klopt.

Als er maar genoeg
schuldgevoel is,
zegt de christelijke
traditie.

Kom nou.

Ik heb Jezus van Nazareth
ontmoet. Die begon
nergens over.

Nou dan.

Geert Boogaard (uit: Voorlaatste stilte)